

KORRALDUS

5. veebruar 2019 nr 1-3/19/208

Maavara kaevandamiseks keskkonnaloa andmine Potsepa liivamaardla Potsepa II kruusakarjääri mäeeraldisel

I. ASJAOLUD

Osaühing Eesti Killustik (registrikood 10126848; aadress Jõgeva maakond, Põltsamaa vald, Rõstla küla, Rõstla paekivikarjäär, 48022) esitas 09.05.2017 Keskkonnaametile Potsepa II kruusakarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa (edaspidi ka *kaevandamisloa*) taotluse (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 15.05.2017 nr 12-2/17/6223 all).

Taotletav Potsepa II kruusakarjäär asub Pärnu maakonnas Pärnu linnas (endises Audru vallas) Kõima külas riigile kuuluval katastriüksusel Audru metskond 52 (katastritunnus 15905:001:0305), mille riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus. Taotletav mäeeraldis koosneb kahest lahustükist, mäeeraldisel kogupindala on 3,27 ha ja selle teenindusmaa pindala on 7,76 ha. Kaevandajaks on märgitud Osaühing Eesti Killustik (registrikood 10126848; aadress Jõgeva maakond, Põltsamaa vald, Rõstla küla, Rõstla paekivikarjäär, 48022).

Geoloogilise uuringu tegija oli Osaühing Eesti Geoloogiakeskus. Aruande nimetus: Potsepa III uuringuruumi kruusa varu geoloogiline uuring (varu seisuga 01.04.2009. a.) (T. Tuuling, M. Rammo). Geoloogiafondi nr 8088. Varud on kinnitatud keskkonnaministri 28.05.2009 käskkirjaga nr 879. Taotletav Potsepa II kruusakarjääri mäeeraldis hõlmab täielikult Potsepa liivamaardla (registrikaart nr 0022) ehituskruusa aktiivse tarbevaru plokke 11 ja 12. Taotletava mäeeraldisel piires on järgmised maavarad: ehituskruusa aktiivne tarbevaru on 50 tuhat m³ ja kaevandatav varu 49 tuhat m³.

Maavara kasutusalaadeks on tsiviil- ja teedehitus. Taotletava kaevandamisloa kehtivusaeg on 15 aastat. Maavara kaevandamise taotletav keskmine aastamäär on 4 tuhat m³.

Riigilõiv 500 eurot on tasutud 09.05.2017 riigilõivuseaduse § 123 lõike 1 kohaselt.

Taotletav mäeeraldis ja selle teenindusmaa kattuvad täielikult maaparandusehitisega, mille kood maaparandussüsteemide registris on 6112180030080001. Põllumajandusamet on 24.03.2017 kirjaga nr 14.2-1/3387 kooskõlastanud maavara kaevandamise Potsepa II kruusakarjääris.

Taotletavast mäeeraldisest lõunas kulgeb riigitee Kõima - Seliste nr 19107, mille äärmise sõiduraja välimine serv jääb taotletavast mäeeraldisest ~29,5 m kaugusele ning teenindusmaast ~1,5 m kaugusele. Maanteeamet on 22.03.2017 kirjaga nr 15-5/17-00038/024 kooskõlastanud teenindusmaa kattumise kaitsevööndiga tingimusel, et sinna ei ladustata mäeeraldiselt kooritavat pinnast ega kaevandatut maavara ja teekaitsevööndit kasutatakse ainult maavara väljaveotee rajamiseks. Väljaveotee

mahasõiduks riigiteele tuleb taotleda tehnilised tingimused Maanteeametilt. Keskkonnaamet lisab Maanteeameti poolt seatud tingimused antava kaevandamisloa täiendavateks tingimusteks.

Keskkonnaamet küsis 08.08.2018 Maanteeametilt kooskõlastust liivamaardla maavaru ploki moodustamisega riigitee kaitsevööndisse 16-17 m kaugusele riigitee katte servast ning Maanteeamet nõustus järgmistel tingimustel:

1. Maanteeametil on õigus nõuda piirete paigaldamist nendesse karjääriga külgnevatesse riigitee lõikudesse, kus see on liiklusohutuse seisukohalt vajalik.
2. Karjääri korrastamise tingimused kooskõlastada Maanteeametiga.
3. Kaasata Maanteeamet Potsepa liivakarjääri maavara kaevandamise loa taotluse ja edasiste toimingute menetlusosaliseks.

Keskkonnaamet lisab Maanteeameti poolt seatud tingimused antava kaevandamisloa täiendavateks tingimusteks.

Taotletav mäeeraldis jääb kavandatavast Rail Balticu trassist ~23,5 km läände.

Taotletav Potsepa II kruusakarjäär kattus täielikult projekteeritava laane- ja salumetsade looduskaitsealaga, mille kaitse alla võtmiseks tegi Riigimetsa Majandamise Keskus Keskkonnaministeeriumile ettepaneku 01.09.2017 kirjaga nr 3-6.1/3104. Projekteeritava kaitseala kaitse-eesmärk oli laane- ja salumetsade range kaitse sellises ulatuses, mis pikas perspektiivis loob eeldused nendele metsatüüpidele omaste vanametsa liikide säilimiseks.

Lähtudes eeltoodust ja looduskaitseaduse § 8 lõike 6 alusel peatas Keskkonnaamet 19.01.2018 kirjaga nr 12-2/17/6223-8 Potsepa II kruusakarjääri kaevandamisloa taotluse menetluse kuni laane- ja salumetsa looduskaitseala kaitse alla võtmise või kaitse alla võtmisest keeldumise otsuse tegemiseni, kuid mitte kauemaks kui 28 kuuks haldusakti andmise menetluse peatamise otsuse tegemisest arvates. Keskkonnaministeeriumi 21.03.2018 kirjaga nr 8-2/18/1326-3 teatati, et Potsepa II kruusakarjäär on kavandatavast Lindi looduskaitseala laiendusest välja jäetud.

Maapõueseaduse (edaspidi ka *MaaPS*) § 1 lõike 3 kohaselt kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele haldusmenetluse seaduse (edaspidi ka *HMS*) avatud menetluse sätteid, arvestades *MaaPS* erisusi.

MaaPS § 1 lõike 4 järgi kohaldatakse kaevandamisloa andmise ja muutmise menetlusele keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi ka *KeÜS*) 5. peatükki, arvestades *MaaPS* erisusi.

Kaevandamisloa taotlus on avalikustatud 28.06.2017 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, millega on teavitatud avalikkust ja antud seega huvitatud isikutele võimalus arvamuse avaldamiseks. Keskkonnaamet teavitas 28.06.2017 kirjaga nr 12-2/17/6223-5 kaevandamisloa taotluse menetlusse võtmisest ja avatud menetluse algatamisest loa taotlejat ning asjasse puutuvaid isikuid. Kuni kaevandamisloa andmise või andmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igaühel õigus esitada Keskkonnaametile taotluse kohta põhjendatud ettepanekuid ja vastuväiteid. Avalikustamise käigus esitasid asjast huvitatud isikud omapoolsed ettepanekud kaevandamisloale seatavate täiendavate tingimuste osas (pöördumised registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 13.07.2017 nr 12-2/17/6223-6 ja 24.10.2017 nr 2-6/17/173 all). Pöördumistes tehti ettepanek kehtestada piirangud karjääri tööajale, määrata nõuded veeseire teostamiseks ja müra leviku vähendamiseks ning lahendada karjääri väljaveoteega seonduvad küsimused (läbitavus, liiklusohutus). Keskkonnaamet vastas pöördumistele 30.10.2017 kirjaga nr 2-6/17/173-2 ning selgitas, et otsustab kaevandamisloale täiendavate tingimuste kandmise vajalikkuse üle kavandatava tegevuse keskkonnamõju eelhinnangu koostamisel, võttes arvesse taotluse menetluse käigus laekunud põhjendatud ettepanekuid. Antud juhul taotletakse kaevandamisluba ehituskruusa aktiivse tarbevaru plokkidele 11 ja 12, mis asuvad täies mahus ülalpool põhjaveetasel ja seetõttu kaevandamisel veetaseme alandamine ei ole vajalik ning piirkonna veerežiimi ei muudeta. Lähimad elamud (kinnistutel Karoga-Joanni katastritunnusega 15905:001:0157, Vanatoa katastritunnusega 15905:001:0254, Kõrtsi katastritunnusega 15905:001:0220 ja Karuga-Tanni katastritunnusega 15905:001:0132) asuvad taotletavast karjäärist enam kui 1 km kaugusel ja seetõttu on ebatõenäoline, et ülalpool põhjaveetasel asuva maavara kaevandamine põhjustaks sellisel kaugusel

asuvate salvkaevude veetaseme olulist muutust. Keskkonnaamet märkis, et kaevandamisloale täiendavate tingimuste seadmine ehk loast tulenevate õiguste piiramine peab olema põhjalikult läbi mõeldud ning kaalutletud. Karjääri tööaja ja karjääris läbiviidavate tegevuste piiramine on põhjendatud juhul, kui on ette näha ülenormatiivse müra tekkimist elamute õuealadel. On vähetõenäoline, et olukorras, kus kruusa kaevandamiseks taotletava ala ja elamute vahele jääb mets, levib 1 km kaugusel asuvate elamuteni ülenormatiivne müra. Täiendavalt selgitas Keskkonnaamet, et kaevandamisloaga saab reguleerida tegevusi mäeeraldisel ja selle teenindusmaal, mistõttu väljaspool neid piire asuvate üldkasutatavate teedega seonduvad küsimused tuleb lahendada tee omaniku ja asjast huvitatud osapoolte vahel. Käesoleval juhul on Maanteeamet esitanud omapoolsed tingimused väljaveotee rajamiseks.

Loa taotluse kohta tehtava otsuse tegemisel ning keskkonnamõju eelhindangu koostamisel kaalub Keskkonnaamet esitatud ettepanekuid ning vajadusel seab antavale loale täiendavad asjakohased tingimused (vt ptk 2.3).

KeÜS § 47 lõike 2 kohaselt avaldatakse kaevandamisloa taotluse menetlusse võtmise kohta teade väljaandes Ametlikud Teadaanded ja kohalikus või maakondlikus ajalehes. Teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet jättis kaevandamisloa taotluse menetlusse võtmise teate avalikustamata kohalikus või maakondlikus ajalehes, kuna kavandatud tegevus on eeldatavalt väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning antud tegevuseks puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet saatis 12.07.2018 kirjaga nr 12-2/18/6984-4 kaevandamisloa taotluse ja taotluse kohta tehtava otsuse eelnõu arvamuse saamiseks kaevandamiskoha kohalikule omavalitsusele.

Pärnu Linnavalitsus ei avaldanud arvamust ega esitanud vastuväiteid määratud tähtjaks.

Keskkonnaamet saatis 14.12.2018 kaevandamisloa taotluse ja taotluse kohta tehtava otsuse eelnõu arvamuse saamiseks maavarade komisjonile. Maavarade komisjon nõustus 14.01.2019 istungi protokollilise otsusega nr 19-8 maavara kaevandamise loa andmisega.

Kooskõlas MaaPS § 1 lõigetega 3 ja 4, HMS §-dega 40, 48 ning 49 avalikustas Keskkonnaamet 17.01.2019 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded kaevandamisloa andmise otsuse ja loa eelnõu. Arvestades asjaolu, et avalikkusel peab olema HMS § 49 lõike 2 ja KeÜS § 48 lõike 4 kohaselt võimalus eelnõuga tutvuda vähemalt kaks nädalat, määras Keskkonnaamet eelnõudele ettepanekute ja/või vastuväidete esitamise võimaluse teates märgitud tähtaja jooksul. Avalikustamise käigus ettepanekuid ja vastuväiteid ei esitatud.

KeÜS § 47 lõige 6 sätestab, et kui sama paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse menetlusse võtmise teates ei avaldatud keskkonnamõju taotluse ja selle kohta antava haldusakti eelnõu väljapaneku aega ja kohta või seisukoha ning küsimuste esitamise tähtaega ja adressaati, avaldatakse nende andmetega teade vastavalt käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 2¹ sätestatud nõuetele viivitamata pärast haldusakti eelnõu valmimist. KeÜS § 47 lõige 2 sätestab, et teate võib jätta kohalikus või maakondlikus ajalehes avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi.

Keskkonnaamet jättis kaevandamisloa taotluse kohta antava haldusakti eelnõu teate kohalikus või maakondlikus ajalehes avalikustamata, kuna kavandatud tegevus on väikese mõjuga ja sellega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on väike ning antud tegevuseks puudub piisav avalik huvi.

Juhindudes HMS § 40 lõikest 1 peab haldusorgan enne haldusakti andmist andma menetlus-osalistele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis haldusakti kohta oma arvamus ja vastuväited. Keskkonnaamet küsis Osäühingult Eesti Killustik 18.01.2019 kirjaga nr 12-2/18/6984-10 arvamust või vastuväiteid kaevandamisloa andmise eelnõule kahe nädala jooksul kirja kättesaamisest alates. Osäühing Eesti Killustik oma arvamus määratud tähtjaks ei avaldanud.

II. KAALUTLUSED

Vastavalt MaaPS § 49 lõikele 1 esitab taotleja kaevandamisloa saamiseks kaevandamisloa andjale taotluse. MaaPS § 48 kohaselt annab kaevandamisloa Keskkonnaamet.

Keskkonnaamet kontrollis taotleja esitatud taotlusmaterjalide vastavust MaaPS-le, keskkonnaministri 23.01.2017 määruses nr 4 „Üldgeoloogilise uurimistöö loa, geoloogilise uuringu loa ja maavara kaevandamise loa taotluse esitamise kord ning taotluse vorm ja täpsustatud nõuded taotluse kohta ning üldgeoloogilise uurimistöö loa, geoloogilise uuringu loa ja maavara kaevandamise loa vorm“ ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (edaspidi ka *KeHJS*) sätestatud nõuetele ning pidas andmeid piisavaks loa menetlemiseks.

Keskkonnaministri 23.01.2017 määruse nr 4 „Üldgeoloogilise uurimistöö loa, geoloogilise uuringu loa ja maavara kaevandamise loa taotluse esitamise kord ning taotluse vorm ja täpsustatud nõuded taotluse kohta ning üldgeoloogilise uurimistöö loa, geoloogilise uuringu loa ja maavara kaevandamise loa vorm“ § 6 lg 3 punkti 1 kohaselt, kui luba antakse uuel määraldisel kaevandamiseks, kantakse loa vormile taotluse vormile märgitud maavara kogus.

Kaevandamisloa taotlust kontrollis keskkonnaregistri maardlate nimistu volitatud töötaja (Maa-ameti 23.05.2017 kiri nr 9-3/17/9086).

2.1 Keskkonnamõju hindamine

KeHJS¹ § 6 lg 2 punkti 2 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 3 punkti 4 kohaselt peab loa andja andma eelhindangu selle kohta, kas pealmaakaevandamisel kuni 25 ha suurusel alal on oluline keskkonnamõju ning kaaluma keskkonnamõju hindamise (edaspidi ka *KMH*) algatamise vajalikkust. Eelhindamisel ja *KMH* vajalikkuse kaalumisel lähtub otsustaja KeHJS § 56 lõikest 12.

KeHJS § 6 lõigete 2² ja 3¹ kohaselt otsustatakse *KMH* vajalikkus lähtudes KeHJS § 6 lõike 3 kohase eelhindangu tulemusest (vt lisa 1) ja KeHJS § 6 lõikes 3¹ nimetatud asjaomaste asutuste seisukohtadest (seisukohad ning selgitused nendega arvestamise või arvestamata jätmise kohta, vt punkt 2.3).

Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju, mistõttu *KMH* algatamine ei ole vajalik järgmistel põhjustel:

- 1) kavandatav tegevuskoht ei asu kaitstavatel loodusobjektidel ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega ei mõjutata eeldatavalt kaitstavaid loodusobjekte ega Natura 2000 võrgustiku alasid;
- 2) määraldisel muutub looduslik maastik täielikult, kuid see on kvalitatiivselt hiljem taastatav maa-ala korrastamisega;
- 3) kaevandamisel puudub eeldatavalt mõju põhjavee tasemele ning kvaliteedile, kuivõrd kogu kaevandamiseks taotletav maavara asub ülalpool põhjavee taset;
- 4) vältimaks kaevandamisel kütuse ja õli pinnasesse ja vette sattumist, peab seadmete ja masinate tankimine ja remont toimuma selleks ettenähtud teenindusplatsil;
- 5) oluline kumulatiivne mõju puudub.

Eeltoodu põhjal võib järeldada, et Potsepa II kruusakarjääri avamisel kaevandamisloale kantud täiendavaid tingimusi täites eeldatavasti oluline negatiivne keskkonnamõju puudub ning Keskkonnaamet jättis 13.12.2018 kirjaga nr 12-2/18/6987-8 Potsepa II kruusakarjääri kaevandamisloa taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata.

¹ Vt KeHJS § 56 lg 12. Kohaldatud on loa taotluse esitamise ajal kehtinud KeHJS redaktsiooni, mis kehtis 05.05.2017 kuni 12.07.2017

2.2 Kaalutused loa andmisel

Kaevandamisloa andmise menetlusele kohaldatakse HMS avatud menetluse ja MaaPS sätteid. Loa andja kohustus on selgitada välja kõik asjaolud, millel on otsuse tegemisel määrav tähtsus. Menetluse käigus kogutud andmestiku põhjal selgitatakse välja, kas konkreetse loa taotluse puhul esineb MaaPS § 55 sätestatud loa andmisest keeldumise aluseid. Luba antakse, kui keeldumiseks ei esine seaduses sätestatud kaalukat põhjust. Loa andmisest keeldumise alused selgitab välja loa andja.

Muu hulgas keeldutakse kaevandamisloa andmisest, kui kaevandamine on vastuolus riigi huviga. Riigi huvi on käsitletud Riigikogus 06.06.2017 vastu võetud strateegiadokumendis „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“. Riigi huvi esinemist või puudumist analüüsitakse vastavalt Keskkonnaministeeriumi kantsleri 13.06.2013 käskkirjaga nr 610 kinnitatud juhendile „Juhend riiklike huvide kaalumiseks ehitusmaavarade kaevandamis- ja uuringulubade taotluste menetlemisel lähtuvalt varustuskindluse tagatusest“ (edaspidi ka *juhend*). Kuivõrd kaevandada soovitav maavara kuulub riigile, analüüsis Keskkonnaamet taotletava Potsepa II kruusakarjääri optimaalse teeninduspiirkonna varustuskindlust juhendist ja järgnevatest kriteeriumitest lähtuvalt.

I Analüüsi, kas taotletav tegevus on vajalik maavarade säästliku ja majanduslikult otstarbeka kasutamise tagamiseks (alus MaaPS § 14)

Taotletav tegevus on vajalik, kui

1. loa andmisega hoitakse ära majanduslikult ebaotstarbekate jääkvaru plakkide teke;
2. loa andmine tagab kasutusel oleva mäeeraldisel lamamis oleva maavara täieliku väljamise;
3. loa andmine tagab korrastamistingimuste otstarbekama täitmise;
4. loa andmine tagab planeeringutest või riigi infrastruktuuri laiendamise vajadustest tingitud tegevuste raames maapõue ja maavara kaitse nõuete täitmise ning maavara ratsionaalse kasutamise.

Keskkonnaameti hinnangul täidab Potsepa II kruusakarjääri kaevandamisloa taotlus osaliselt punktides 1 ja 4 kirjeldatud tingimust, sest

1. taotletavalt mäeeraldiselt on ka tulevikus võimalik ilma olulisi lisakulutusi tegemata maavara väljata, kuid samas asub Osühingule Eesti Killustik kuuluv olemasolev ja töötav Potsepa liivakarjäär ca 650 m kaugusel ning karjääris on olemas kogu vajalik tehnika. Ühtlasi on Potsepa II kruusakarjääri kaevandamisloa taotluse seletuskirjas selgitatud, et kaevandatud materjali töötlemine (purustamine, sõelumine) on planeeritud teostada Potsepa liivakarjääris;
2. tegemist ei ole olemasoleva mäeeraldisel laiendamisega sügavuti;
3. mäeeraldisel kasutuselevõtt ei ole vajalik olemasolevate mäeeraldisel korrastamistingimuste otstarbekamaks täitmiseks. Olemasolev Potsepa liivakarjäär (kaevandamisloa nr PARM-008) ei külgne taotletava Potsepa II kruusakarjääriga, vaid asub sellest ca 650 m kaugusel;
4. olemasolevate andmete põhjal ei ole varu väljamine vajalik maavara kaitse nõuete täitmiseks või ratsionaalseks kasutamiseks seoses maardla alal planeeritavate tegevustega, kuid kaevandamiseks taotletav ala asub riikliku suurehituse objekti Rail Balticu trassist ligikaudu 24 km kaugusel ning ehitusmaavarade puhul loetakse mäeeraldisel optimaalse teeninduspiirkonna raadiuseks 50 km mäeeraldisest. Samuti on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium varasemalt toonud välja, et üle 30 km kauguselt suurte koguste ehitusmaterjalide transport muudab omahinna ca 50% kallimaks.

II Analüüsi, kas taotletava mäeeraldisel teeninduspiirkonnas on tagatud varustuskindlus

Varustuskindluse tagatuse analüüsimise juures selgitati

- 1) kas kaevandamiseks taotletavast mäeeraldisest kuni 50 km kaugusel paikneb samaväärse maavara kaevandamiseks varem antud mäeeraldisi;
- 2) kui suur on antud piirkonnas samaväärse maavara kaevandamiseks varem antud mäeeraldisel kaevandatav jääkvaru kokku;

- 3) milline on olnud maavara kasutamise intensiivsus kaevandamiseks taotletava mäeeraldise teeninduspiirkonnas viimase viie aasta jooksul.

Seisuga 03.05.2018 jäi keskkonnaregistri maardlate nimistu andmetel taotletava Potsepa II kruusakarjääri optimaalsesse teeninduspiirkonda 16 mäeeraldist (*Raatsiotsa kruusakarjäär, Eassalu V kruusakarjäär, Kaiste I kruusakarjäär, Soomra kruusakarjäär, Soomra II kruusakarjäär, Selja II kruusakarjäär, Soomra III liivakarjäär, Pitsalu liivakarjäär, Raatsiotsa II kruusakarjäär, Uue-Alu kruusakarjäär, Kõrsa kruusakarjäär, Tammistu kruusakarjäär, Ännikse kruusakarjäär, Kuiaru kruusakarjäär, Selja kruusakarjäär ja Eassalu III liivakarjäär*), millel kaevandatakse ehituskruusa. Ehituskruusa kaevandatava jääkvaru suurus eelpool loetletud mäeeraldistel kokku on ligikaudu 1995 tuh m³. Viimase viie aasta tarbimismahte arvestades kaevandati piirkonnas igal aastal ehituskruusa ligikaudu 142 tuh m³ (analüüsis arvestati tarbimist ka karjääridest, mis Maa-ameti geoportaali andmetel jäid taotletava Potsepa II kruusakarjääri optimaalsesse teeninduspiirkonda, kuid reaalseid veoteid arvestades paiknesid kaugemal kui 50 km: *Sikana kruusakarjäär, Kinksi kruusakarjäär, Sikana IV karjäär, Ohemäe kruusakarjäär ja Riisselja kruusakarjäär*). Seega on taotletava mäeeraldise optimaalses teeninduspiirkonnas ehituskruusa varustuskindlus tagatud ligikaudu 13 aastaks.

Seisuga 03.05.2017 jäi keskkonnaregistri maardlate nimistu andmetel taotletava Potsepa II kruusakarjääri optimaalsesse teeninduspiirkonda 11 mäeeraldist (*Eassalu V kruusakarjäär, Mustu-Nõmme liivakarjäär, Kaiste I kruusakarjäär, Soomra kruusakarjäär, Soomra II kruusakarjäär, Soomra III liivakarjäär, Pitsalu liivakarjäär, Kõrsa kruusakarjäär, Soomra V liivakarjäär, Potsepa liivakarjäär ja Eassalu III liivakarjäär*), millel kaevandatakse ehitusliiva. Ehitusliiva kaevandatava jääkvaru suurus eelpool loetletud mäeeraldistel kokku on ligikaudu 1775 tuh m³. Viimase viie aasta tarbimismahte arvestades kaevandati piirkonnas igal aastal ehitusliiva ligikaudu 121 tuh m³ (analüüsis arvestati tarbimist ka karjääridest, mis Maa-ameti geoportaali andmetel jäid taotletava Potsepa II kruusakarjääri optimaalsesse teeninduspiirkonda, kuid reaalseid veoteid arvestades paiknesid kaugemal kui 50 km: *Sikana kruusakarjäär, Massiaru liivakarjäär, Ohemäe liivakarjäär, Ohemäe II karjäär, Urissaare II liivakarjäär ja Nepste liivakarjäär*). Seega on taotletava mäeeraldise optimaalses teeninduspiirkonnas ehitusliiva varustuskindlus tagatud ligikaudu 15 aastaks.

Juhendi kohaselt tuleb mäeeraldise teeninduspiirkonna varude kasutamise hindamisel arvestada ka võimalikke hüppelise muutusi nõudluses ning tarbijate nõudeid toorme kvaliteedile. Tehnilise Järelevalve Amet on tellinud Aktsiaseltsilt Teede Tehnokeskus uuringu „Rail Balticu ehitamiseks vajalike ehitusmaavarade varustuskindluse uuring“, mille avalikustatud lõpparuandes(https://www.tja.ee/public/documents/Raudtee/Rail_Baltic/170403_RB_varustuskindlus_ARUANNE.pdf) on välja toodud Pärnu maakonnas teadaolevate ehitusmaavarade kogused maavara liikide kaupa ning hinnatud nende varustuskindluse tagatust. Nimetatud aruande lk-l 20 on märgitud, et Pärnumaal on liiva ja kruusa varud nii madala kui kõrge savi- ja tolmuksisalduse arvestuses kriitilised.

Aruande lk 1-50 on välja toodud, et aastatel 2023 - 2024 suurenev täitematerjalide vajadus Pärnu maakonnas tuleneb teehoiukavast, kuna sellesse perioodi on plaanitud suuremahulised ehitustööd Tallinn-Pärnu-Ikla maantee Pärnu maakonda jäävas osas: Kernu-Libatse-Are-Nurme möödasõidulade ehitamine, Libatse ümbersõidu ehitus ja Are ümbersõidu ehitus. Need aastad kattuvad Rail Balticu ehitamisajaga, mis tingib sellel ajal Pärnu maakonnas tavapärasest oluliselt suurema nõudluse liiva ja kruusa järele.

Aruande lk 1-100 on välja toodud, et Pärnu maakonnas on juurde vaja maavara, mis eeldatavalt vastab filtratsiooninõuetele. Selleks võiksid eelistatult sobida liivad ja kruusad, mille peenosise sisaldus ei ületa 8%. Geoloogiliste uuringute alusel on savi- ja tolmuosakeste sisaldus Potsepa II kruusakarjääris alla 8% (keskmiselt 4,6%).

Keskkonnaamet palus 07.05.2018 kirjaga nr 12-2/18/6984 Osahingul Eesti Killustik esitada omapoolsed hinnangud ja põhjendused mäeeraldise saamise vajalikkuse kohta, kuivõrd juhendi punkt 6.1 näeb ette, et riigi huvi väljaselgitamisel tuleb olulist tähelepanu pöörata taotleja põhjendusele mäeeraldise saamiseks. Juhendi punktides 6.2.1 - 6.2.5 on välja toodud, milliseid hinnanguid ja alusdokumente peab mäeeraldise saamise põhjendus sisaldama. Osahing Eesti Killustik ei olnud

kaevandamisloa taotluse seletuskirjas esitanud hinnangut taotletava maavara nõudlusele taotletava mäeeraldise teeninduspiirkonnas lähtudes maavara kasutusala ja kvaliteedinäitajast, hinnangut taotletava mäeeraldise teeninduspiirkonnas kaevandada antud maavara ammendumisele, hinnangut taotletava mäeeraldise teeninduspiirkonnas taotletava maavaravaru nõudluse rahuldamise kohta kaugematest piirkondadest tarnitava ressursi arvelt ega hinnangut taotletava mäeeraldise saamisega seotud eeldatavate sotsiaalsete mõjude kohta. Potsepa II kruusakarjääri kaevandamisloa taotluse seletuskirjas (punkt 1) oli mäeeraldise saamise vajaduse põhjendus järgmine: käesolevaga taotleb Osaühing Eesti Killustik kaevandamisluba, et tagada ettevõtte üheks põhitegevuseks (mineraalsete ehitusmaterjalide kaevandamine, töötlemine ja müük) vajalik materjaliressurss – ehituskruus.

Keskkonnaamet leidis, et antud põhjendus on ebapiisav ega anna selget ülevaadet, kas mäeeraldise andmine on vajalik riigi huvist lähtuvalt, samuti ei olnud esitatud juhendi punktides 6.2.1 – 6.2.5 kirjeldatud hinnanguid ega asjakohaseid alusdokumente või viiteid neile.

Osaühing Eesti Killustik esitas palutud lisaandmed 08.06.2018 (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 08.06.2018 nr 12-2/18/6984-3 all), tuues välja järgmised asjaolud:

1. Tulenevalt suurest kruusasisaldusest ja vähesest peenosisesisaldusest on taotletavas karjääris olev materjal heade omadustega, millest tulenevalt on seda planeeritud tarnida riikliku suurehituse objekti Rail Balticu ehituseks, mis asub karjäärist vaid ~24 km kaugusel. Ehitusmaavarade puhul loetakse mäeeraldise optimaalse teeninduspiirkonna raadiuseks 50 km mäeeraldisest, mistõttu on taotletava Potsepa II kruusakarjääri materjal mõistlik kasutusele võtta. Taotletava mäeeraldise kuju on kaevandamise tehnoloogia seisukohast keeruline – kaevandamine saab toimuda ainult ühe kitsa töö- eega. Selline ala on mõistlik väljata nõ objektimüügikäigus paralleelselt olemasoleva karjääriga (antud juhul Osaühing Eesti Killustiku Potsepa liivakarjääriga), sest seal on olemas vajalik kaevandamistehnika ning võimalik teostada nii maavara töötlemist kui ka masinate hooldust jm abitöid. Sellisel pindalal ja kujuga karjääri hilisem iseseisev kaevandamine ei ole majanduslikult säästlik.

2. Keskkonnaameti 07.05.2018 kirja nr 12-2/18/6984 kohaselt jäi seisuga 03.05.2018 taotletava Potsepa II kruusakarjääri optimaalsesse teeninduspiirkonda 16 mäeeraldist, millel kaevandatakse ehituskruusa ja mis tagavad varustuskindluse seniste (lähtudes viimase viie aasta keskmistest mahtudest) kaevandamismahtude juures ligikaudu 13 aastaks. Kui vaadata tegevusraadiuse keskpunktina Rail Balticu Pärnu poolset otsa, on selle optimaalses teeninduspiirkonnas hetkel ~23 ehituskruusa karjääri, mis võiks viimase viie aasta keskmisi kaevandamismahte arvestades tagada varustuskindluse 15 aastaks. Viimaste hulgas on ka mitmeid karjääre, kus kruusavaru on juba ammendunud või lähiaastatel ammendumas (nt Sikana kruusakarjäär, Sikana II ja IV karjäärid, Soomra II kruusakarjäär, Selja II kruusakarjäär, Pitsalu liivakarjäär, Uue-Alu kruusakarjäär jm). Varustuskindluse hindamise juhendi punkti 5.1.2 kohaselt võib tegevus olla vastuolus riiklike huvidega kui varustuskindlus on tagatud enam kui kümneks aastaks. Samas oleks siinkohal oluline arvestada ka juhendi punktis 5.1.2 sätestatud, mille kohaselt juhul kui tarbimises on ette näha hüppelisi muutusi, tuleb küsida arvamust ka Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt. Seoses Rail Balticu trassi ehitustööde alustamisega on maavara vajaduse hüppelise muutuse tõenäosus suur ja viimase viie aasta keskmise kaevandamismahu arvestamine ei ole piisav varustuskindluse tagamiseks, sest senine maht ei täida enam materjalivajadust. Seega võib eeldada täiendavate karjäärade avamise vajalikkust. Seejuures on taotletava mäeeraldise maavara varu kogus marginaalne nii kogu teeninduspiirkonna varustuskindlust kui ka Rail Balticu trassi ehitustöödeks vajaminevat mahtu arvestades.

3. Taotletava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset sotsiaalset mõju. Taotletav mäeeraldis on väikse pindalaga ja asub hõredalt asustatud piirkonnas, kus lähimad majapidamised on enam kui 1 km kaugusel. Seega ei teki negatiivset mõju inimeste tervisele seoses müra ja tolmu levimisega. Tolmu ja müra levikut takistab ka mäeeraldise kahe lahustüki ümbritsetus metsaga. Kaevandatavat materjali on plaanitud kasutada üld- ja teedehituses, eeskätt Rail Balticu trassi ehitustöödel. Trassi valmimisele kaasaaitamine on positiivse sotsiaalse mõjuga aspekt, sest selle tulemuseks on rahvusvaheline raudteeühendus, mis edendab oluliselt Eesti transpordivõimalusi. Kaevandamise lõpetamisel karjääriala korrastatakse, mille tulemusel taastatakse alal looduskeskkond.

Kõiki eelnevaid andmeid ning argumente analüüsides asus Keskkonnaamet seisukohale, et Potsepa II kruusakarjääri avamine on põhjendatud ning taotlus ei ole vastuolus riigi huviga.

Tulenevalt MaaPS § 50 lõikest 6 tuleb kaevandamisloa taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava, kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmepuudust, mida ladustatakse mäeeraldise teenindusmaal, mis ei ole jäätmehoidla jäätmeseaduse § 35² tähenduses. MaaPS § 50 lõike 3 kohaselt peab kaevandamisloa taotluse seletuskiri sisaldama andmeid kaevandamise käigus tekkivate kaevandamisjäätmepuuduste kohta. Kui jäätmepuudused tekivad kaevandamise käigus, siis jäätmeseaduse § 42¹ lg 3 punkti 1 alusel esitatakse kaevandamisjäätmekava loa andjale kinnitamiseks koos asjaomase loa taotlusega, lähtudes MaaPS kehtestatud nõuetest. Jäätmeseaduse § 7¹ lõike 1 kohaselt loetakse kaevandamisjäätmepuudusteks jäätmepuudused, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena. Kava andmete alusel saab nentida, et Potsepa II kruusakarjääris jäätmepuudust ei teki. Kui jäätmepuudust ei teki siis ei ole võimalik koostada ka kaevandamisjäätmekava, mis peab kirjeldama nende taaskasutust või keskkonnanõuetat kõrvaldamist. Meile esitatud saab nimetada selgituseks, mis kirjeldab jäätmepuuduste mittetekkimist. Keskkonnaamet peab meile esitatud selgitust usutavaks, nõustub esitatuga ja lõpetab Potsepa II kruusakarjääris jäätmekäitlusalase menetluse (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 10.12.2018 nr 12-2/18/6984-7 all)

MaaPS § 55 lg 3 punkt 1 sätestab, et kaevandamisloa andmisest keeldutakse, kui taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kuriteo või väärteo eest kaevandamise või kaevandamisjäätmepuuduste käitlemise valdkonnas ja nende andmed ei ole karistusregistrist kustutatud. Keeldumise alus on kontrollitud menetluse käigus ning Osaühing Eesti Killustik ei ole karistusregistrisse kantud (karistusregistri päring seisuga 19.01.2018 ja 01.02.2019).

Vabariigi Valitsuse 23.10.2008 määruse nr 155 „Katastriüksuse sihtotstarvete liigid ja nende määramise kord“ § 6 punkti 11 järgi peab maavara (v.a turba) kaevandamiseks ja töötlemiseks kasutatava maa katastriüksuse sihtotstarve olema mätööstusmaa.

2.3 Täiendavate tingimuste seadmine

HMS § 3 lõike 1 kohaselt võib haldusmenetluses piirata isiku põhiõigusi ja – vabadusi ning tema muid subjektiivseid õigusi ainult seaduse alusel. Haldusmenetluse üksikasjad määrab haldusorgan kaalutlusõiguse alusel (HMS § 5 lõige 1). Kaalutlusõiguse tuleb teostada kooskõlas volituste piiride, kaalutlusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve (HMS § 4 lõige 2). Tulenevalt MaaPS § 56 lg 1 punktist 9, § 56 lg 2 punktist 5 ja keskkonnaministri 23.01.2017 määruse nr 4 „Üldgeoloogilise uurimistöö loa, geoloogilise uuringu loa ja maavara kaevandamise loa taotluse esitamise kord ning taotluse vorm ja täpsustatud nõuded taotluse kohta ning üldgeoloogilise uurimistöö loa, geoloogilise uuringu loa ja maavara kaevandamise loa vorm“ § 6 lõikest 4 märgitakse kaevandamisloa lahtrisse „Täiendavad tingimused“ nõuded, mis seatakse maapõue kaitse ja maavara ratsionaalse kasutamise tagamiseks ning inimese tervisele, varale ja keskkonnale kaevandamisest ning kaevandamisjäätmepuuduste käitlemisest tuleneva kahjuliku mõju vähendamiseks ja vajadusel muud täiendavad nõuded.

Kaevandamisloa taotluse avalikustamise käigus esitasid asjast huvitatud isikud omapoolsed ettepanekud kaevandamisloale seatavate täiendavate tingimuste osas (pöördumised registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 13.07.2017 nr 12-2/17/6223-6 ja 24.10.2017 nr 2-6/17/173 all). Pöördumistes tehti ettepanek kehtestada piirangud karjääri tööajale, määrata nõuded veeseire teostamiseks ja müra leviku vähendamiseks ning lahendada karjääri väljaveoteega seonduvad küsimused (läbitavus, liiklusohutus).

Keskkonnaamet kaalus esitatud ettepanekuid. Antud juhul taotletakse kaevandamisloa ehituskruusa aktiivse tarbevaru plokkidele 11 ja 12, mis asuvad täies mahus ülalpool põhjaveetasel ja seetõttu kaevandamisel veetasel ei alandata ning piirkonna veerežiimi ei muudeta. Lähimad elamud (kinnistutel Karoga-Joanni katastritunnusega 15905:001:0157, Vanatoa katastritunnusega 15905:001:0254, Kõrtsi katastritunnusega 15905:001:0220 ja Karuga-Tanni katastritunnusega 15905:001:0132) asuvad

taotletavast karjäärast enam kui 1 km kaugusel ja seetõttu on ebatõenäoline, et ülalpool põhjaveetasel asuva maavara kaevandamine põhjustaks sellisel kaugusel asuvate salvkaevude veetaseme olulist muutust. Seega puudub vajadus lisada antavale kaevandamisloale täiendav tingimus veeseire teostamiseks.

Karjääri tööaja ja karjääris läbiviidavate tegevuste piiramine on põhjendatud juhul, kui on ette näha ülenormatiivse müra tekkimist elamute õuealadel. On vähetõenäoline, et olukorras, kus kruusa kaevandamiseks taotletava ala ja elamute vahele jääb mets, levib 1 km kaugusel asuvate elamuteni ülenormatiivne müra. Samuti on kaevandamisloa valdaja kohustatud järgima õigusaktidega kehtestatud müra piirnorme. Seega puudub vajadus lisada antavale kaevandamisloale täiendav tingimus karjääri tööaja ja karjääris läbiviidavate tegevuste piiramiseks.

Kaevandamisloaga saab reguleerida tegevusi mäeeraldisel ja selle teenindusmaal, mistõttu väljaspool neid piire asuvate üldkasutatavate teedega seonduvad küsimused tuleb lahendada tee omaniku ja asjast huvitatud osapoolte vahel. Taotletavast mäeeraldisest lõunas kulgeb riigitee Kõima - Seliste nr 19107, mille äärmise sõiduraja välimine serv jääb taotletavast mäeeraldisest ~29,5 m kaugusele ning teenindusmaast ~1,5 m kaugusele. Maanteeamet on 22.03.2017 kirjaga nr 15-5/17-00038/024 kooskõlastanud teenindusmaa kattumise kaitsevööndiga tingimused, et sinna ei ladustata mäeeraldiselt kooritavat pinnast ega kaevandatud maavara ja teekaitsevööndit kasutatakse ainult maavara väljaveotee rajamiseks. Väljaveotee mahasõiduks riigiteele tuleb taotleda tehnilised tingimused Maanteeametilt. Keskkonnaamet lisab Maanteeameti poolt seatud tingimused antava kaevandamisloa täiendavateks tingimusteks järgmises sõnastuses:

1. riigitee Kõima - Seliste nr 19107 teekaitsevööndisse ei ole lubatud ladustada mäeeraldiselt kooritavat pinnast ega kaevandatud maavara, teekaitsevööndisse on lubatud rajada karjääri väljaveotee;
2. karjääri väljaveotee mahasõiduks riigiteele rajamise tehnilised tingimused tuleb taotleda Maanteeametilt.

Keskkonnaamet lisab Maanteeameti poolt seatud tingimused liivamaardla maavaru ploki moodustamisega riigitee kaitsevööndisse 16-17 m kaugusele riigitee katte servast:

1. Maanteeametil on õigus nõuda piirete paigaldamist nendesse karjääriga külgnevatesse riigitee lõikudesse, kus see on liiklusohutuse seisukohalt vajalik.
2. Karjääri korrastamise tingimused kooskõlastada Maanteeametiga.
3. Kaasata Maanteeamet Potsepa liivakarjääri maavara kaevandamise loa taotluse ja edasiste toimingute menetlusosaliseks.

III. OTSUSTUS

Arvestades eeltoodut ning võttes aluseks MaaPS § 48 ja § 52 lõike 2, keskkonnaministri 23.01.2017 määruse nr 4 „Üldgeoloogilise uurimistöö loa, geoloogilise uuringu loa ja maavara kaevandamise loa taotluse esitamise kord ning taotluse vorm ja täpsustatud nõuded taotluse kohta ning üldgeoloogilise uurimistöö loa, geoloogilise uuringu loa ja maavara kaevandamise loa vorm“, Keskkonnaameti peadirektori 15.08.2016 käskkirja nr 1-1/16/306 „Osakondade põhimääruse kinnitamine“ lisa 1 „Keskkonnaameti keskkonnaosakonna põhimääruse kinnitamine“ ning tuginedes maavarade komisjoni 14.01.2019 protokollilisele otsusele nr 19-8 ja Osaühing Eesti Killustik taotlusele **otsustan:**

3.1 Anda Osaühingule Eesti Killustik kaevandamisluba nr L.MK/331357 Potsepa liivamaardlas Potsepa II kruusakarjääri mäeeraldisel kehtivusajaga 15 aastat.

3.2 Täiendavad tingimused:

3.2.1. Riigitee Kõima - Seliste nr 19107 teekaitsevööndisse ei ole lubatud ladustada mäeeraldiselt kooritavat pinnast ega kaevandatud maavara, teekaitsevööndisse on lubatud rajada karjääri väljaveotee;

3.2.2. Karjääri väljaveotee mahasõiduks riigiteele rajamise tehnilised tingimused tuleb taotleda Maanteeametilt.

3.2.3. Maanteeametil on õigus nõuda piirete paigaldamist nendesse karjääriga külgnevatesse riigitee lõikudesse, kus see on liiklusohutuse seisukohalt vajalik.

3.2.4. Karjääri korrastamise tingimused kooskõlastada Maanteeametiga.

3.3 Avalikustada Osaühingule Eesti Killustik Potsepa II kruusakarjääri kaevandamisloa andmine ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Kaevandamisluba nr L.MK/331357 on kättesaadav Keskkonnaameti e-teenuste portaalis <https://eteenus.keskkonnaamet.ee>.

Käesolevat korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul korralduse teatavaks tegemisest alates, esitades vaide korralduse andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo
keskkonnaosakond

Saata: Osaühing Eesti Killustik (andres@eestikillustik.ee), Tehnilise Järelevalve Amet (info@tja.ee), Maa-amet (maaamet@maaamet.ee), Pärnu Linnavolikogu (linnavalitsus@parnu.ee), Maanteeamet (info@mnt.ee)

Agnes Kapanen
maapõuespetsialist
maapõuebüroo
keskkonnaosakond